

TLAČOVÁ SPRÁVA z agentúry EÚ pre drogy v Lisabone

INFEKČNÉ CHOROBY, PROBLÉMOVÉ UŽÍVANIE DROG A ÚMRTIA SÚVISIACE S DROGAMI **Heterosexuálny prenos je častejšou cestou k novým prípadom nákazy AIDS než injekčné užívanie drog**

(24.11.2005 LISABON) Heterosexuálne styky sú dnes častejšou cestou k novým prípadom nákazy AIDS než injekčné užívanie drog, varuje **agentúra EÚ pre drogy (EMCDDA)** vo svojej **Výročnej správe 2005 o stave drogovej problematiky v Európe**, vydané v Bruseli. Zatiaľ čo do roku 2001 bolo možné väčšinu nových prípadov nákazy AIDS v EÚ prisúdiť injekčnému užívaniu drog, najnovšie údaje ukazujú, že dnes je najčastejšou príčinou heterosexuálny prenos ⁽¹⁾.

Dôležitým faktorom, ktorý k tomu prispieva je podľa **EMCDDA** ⁽²⁾ lepší prístup pre HIV pozitívnych injekčných užívateľov drog (IDU) k vysoko účinnej protiretrovirálnej terapii (HAART)*. Viac ako 75% tých, ktorí potrebujú liečbu HAART, má k nej dnes prístup vo väčšine **západoeurópskych krajín**, i keď v **pobaltských štátoch** je dostupnosť stále zlá. Napríklad v **Lotyšsku** bol v posledných rokoch zaznamenaný značný nárast prípadov nákazy AIDS medzi IDU už infikovanými HIV, čo svedčí o potrebe zlepšenia prístupu k liečbe HAART ⁽³⁾.

Zlepšený prístup IDU k liečbe a službám na znižovanie rizík spojených s užívaním drog a pokles injekčného užívania drog v niektorých krajinách má dnes vplyv aj na výskyt prenosu HIV súvisiaceho s drogami v Európe, hovorí agentúra **EMCDDA**.

Nízka prevalencia HIV medzi IDU, ale nákaza hepatitídou stále vysoká

Prevalencia infekcie HIV medzi IDU zostáva nízka vo väčšine **členských štátov EÚ a kandidátskych krajín**. Výskyt infekcie sa pohybuje okolo alebo pod 1% IDU v **Českej republike, Grécku, Maďarsku, Slovinsku, Slovenskej republike, Fínsku, Spojenom kráľovstve, Bulharsku a Rumunsku** a okolo 5% v **Nemecku, Litve a Luxembursku** (2001–2004).

Vyššie odhady (okolo alebo nad 10%) sú však hlásené z **Estónska, Španielska, Francúzska, Talianska, Lotyšska, Holandska, Poľska a Portugalska**. Správa však hovorí, že výskyt novo diagnostikovanej nákazy HIV medzi IDU v **Estónsku a Lotyšsku** sa v súčasnosti „dramaticky znížil“, čo svedčí o tom, že posledná epidémia v týchto dvoch krajinách už mohla dosiahnuť vrchol.

Správy sú menej pozitívne, pokiaľ ide o hepatitídu B a C, ktoré sú hlavnými príčinami chorôb medzi IDU v Európe. Veľká časť IDU sa nakazila vírusom hepatitídy B (HBV) alebo C (HCV) počas niekoľkých prvých rokov injekčného užívania drog. Štúdie v niektorých krajinách – **Belgicko, Estónsko, Grécko, Taliansko, Poľsko, Portugalsko a Nórsko** – naďalej vykazujú výskyt nákazy HIV nad 60% medzi IDU (2002–2004).

Dvadsaťštyri **členských štátov EÚ** (okrem Cypru), ako aj **Nórsko, Bulharsko a Rumunsko** v súčasnosti poskytujú sterilné injekčné vybavenie prostredníctvom ihlových a striekačkových programov (NSP) pre IDU. I keď sa miera poskytovania líši, v mnohých krajinách je pokrytie dostatočné. Štúdie ukázali, že NSP môžu byť efektívne v prevencii infekčných chorôb a v privedení ťažko dostupných užívateľov drog do kontaktu so zdravotníkmi a sociálnymi službami.

Až 2 milióny problémových užívateľov drog v EÚ**

Agentúra EMCDDA odhaduje, že dnes je v rozšírenej EÚ od 1,2 do 2,1 milióna problémových užívateľov drog, z ktorých 850 000 až 1,3 milióna užívajú drogu injekčne. Odhady výskytu od polovice do konca osemdesiatych rokov ukazujú istý nárast v počte problémových užívateľov drog v **Dánsku, Rakúsku, Fínsku, Švédsku a Nórsku**, zatiaľ čo v **Českej republike, Nemecku, Grécku a Írsku** ukazujú ustálenie alebo pokles. Inde nemožno z dostupných údajov jasne určiť trendy.

Údaje zhromaždené z liečebných stredísk a monitorovanie úmrtí súvisiacich s drogami nasvedčujú, že počet nových užívateľov heroínu mohol klesnúť v celej Európe, pričom vo väčšine krajín dosiahol vrchol začiatkom deväťdesiatych rokov.

Poklesol aj výskyt injekčného podávania medzi liečiacimi sa užívateľmi heroínu v niektorých **krajínach EÚ – Dánsku, Grécku, Španielsku, Taliansku a Spojenom kráľovstve** – s menej ako 50% nových užívateľov opiátov podstupujúcich špeciálnu drogovú liečbu, ktorí užívali drogu injekčne. Nízky výskyt, pod 30%, bol zaznamenaný v **Španielsku, Holandsku a Portugalsku**. Niektorými pozoruhodnými výnimkami sú **Fínsko** a niektoré **nové členské štáty EÚ**, kde injekčné užívanie zostáva hlavným spôsobom podávania medzi užívateľmi heroínu.

Agentúra EMCDDA hovorí, že existujú silné náznaky toho, že drogová problematika v Európe sa v posledných rokoch diverzifikovala, pričom tí, ktorí sa liečia, hlásia dnes častejšie problémy s kokaínom (vrátane kraku) a kanabisom, alebo s užívaním viac ako jednej drogy (užívanie viacerých drog) (pozri tlačová správa č. 9).

Predávkovanie stále hlavnou príčinou úmrtia medzi užívateľmi opiátov, ale počet mladých úmrtí v súčasnosti nižší

Predávkovanie zostáva „hlavnou príčinou úmrtia medzi užívateľmi opiátov v EÚ“, hovorí súčasná správa, a „jednou z hlavných príčin úmrtia medzi mladými ľuďmi v Európe“. Avšak vo väčšine **krajín európskej pätnástky** – okrem **Fínska a Švédska** – a okrem **Nórska**, je dnes nižšie percento úmrtí z predávkovania vo veku do 25 rokov ako pred desiatimi rokmi, čo svedčí o poklese v nábore mladých závislých a v počte mladých injekčných užívateľov drog. Vo väčšine **krajín európskej pätnástky** sa tak priemerný vek prípadov predávkovania od roku 1990 zvýšil.

Obraz je iný v **nových členských štátoch EÚ a kandidátskych krajinách** poskytujúcich údaje, kde bol od polovice deväťdesiatych rokov do roku 2002 zaznamenaný značný nárast úmrtí vo veku do 25 rokov. Priemerný vek prípadov predávkovania je najnižší v **Rumunsku** (22,4 roka), **Estónsku** (24 rokov), **Lotyšsku** (29 rokov) a **Litve** (29,3 roka). Počet úmrtí z predávkovania sa v súčasnosti ustálil v **Českej republike, Litve, Maďarsku a Bulharsku**.

V celej EÚ zostávajú úmrtia súvisiace s drogami na historicky vysokých úrovniach, hovorí správa, ale existujú náznaky, že pravdepodobne už dosiahli vrchol. Po 40% náraste medzi rokmi 1990 a 2000 (**európska pätnástka**) dnes mnohé krajiny hlásia pokles čísel podobný číslam zo začiatku deväťdesiatych rokov. Tento pozitívny trend môže byť následkom ustálenia alebo poklesu v počte užívateľov opiátov, poklesu injekčného užívania drog v niektorých krajinách a lepšieho poskytovania liečby. Celkový počet ohlásených úmrtí súvisiacich s drogami z **krajín európskej pätnástky a Nórska** klesol z 8 394 v roku 2001 na 7 122 prípadov v roku 2002, čo predstavuje 15% pokles, i keď existujú náznaky, že tento jasný pokles sa v súčasnosti môže ustáliť⁽⁴⁾.

Poznámky

* HAART: Liečba nákazy vírusom HIV, pri ktorej sa využíva kombinácia niektorých protiretrovirálnych liekov. Lieky bránia vírusu v schopnosti rozmnožovať sa v tele a spomaľujú vývoj AIDS.

** Operatívna definície problémového užívania drog, ktorú používa agentúra EMCDDA, je „injekčné užívanie drog alebo dlhodobé/pravidelné užívanie opiátov, kokaínu a/alebo amfetamínov.“

⁽¹⁾ Pozri štatistickú ročenku 2005 – obrázok INF-2 – <http://www.stats05.emcdda.eu.int>

⁽²⁾ Údaje založené na spolupráci s Európskym strediskom pre epidemiologické monitorovanie AIDS (EuroHIV) a regionálnym úradom Svetovej zdravotníckej organizácie pre Európu.

⁽³⁾ Pozri štatistickú ročenku 2005 – obrázok INF-1 – <http://www.stats05.emcdda.eu.int>

⁽⁴⁾ Pozri štatistickú ročenku 2005 – obrázok DRD-G8 – <http://www.stats05.emcdda.eu.int> (údaje nedodalo všetkých 15 krajín).